

45. výročí založení Psychiatrického centra Praha

Höschl C.

Na konci minulého roku oslavilo Psychiatrické centrum Praha (PCP, před listopadem Výzkumný ústav psychiatrický - VÚPs) 45. výročí od svého založení. Každé jubileum je příležitostí k poohlédnutí se zpátky a zamyšlení nad významem takové instituce a smyslem jejího dalšího směřování. Za 45 let své existence dalo PCP vznik mnoha pozoruhodným projektům z oblasti biologické psychiatrie, sociální psychiatrie, epidemiologie neinfekčních chorob, lidské etologie, psychofarmakologie, psychoneuroendokrinologie a psychoterapie a obětavě sloužilo jako informační centrum našemu oboru na celostátní úrovni. Psychiatrickým centrem prošla řada mimořádných a vynikajících osobností, z nichž mnohé se proslavily ve světě (dále viz např. www.pcp.lf3.cuni.cz) (obr. 1, obr. 2).



Obr. 1. Budova Psychiatrického centra Praha v areálu bohnické Psychiatrické léčebny mezi rozkvetlými stromy.

Zakladatel VÚPs a jeho první ředitel, prof. MUDr. Lubomír Hanzlíček, DrSc., ústavu vtiskl ojedinělou atmosféru, která se po odborné stránce výrazně odlišovala od tehdejšího hlavního psychiatrického proudu u nás. Byla otevřenější navenek, mj. také četnými mezinárodními kontakty jak s WHO, tak se zahraničními pracovišti. PCP bylo bránou, kterou se do české psychiatrie dostávaly novinky z oblasti klasifikace, diagnostiky a psychofarmakologie. I v době ředitelování Hanzlíčkova nástupce, doc. MUDr. Jaroslava Gebharta, CSc., bylo složení pracovních týmů ústavu netra-

diční. Bylo zde například oddělení aplikované matematiky a v ústavu pracovali biochemici, genetici, fyziologové a toxikologové na úkolech, které snad s výjimkou psychiatrické laboratoře PK 1. LF UK, neměly v naší psychiatrii obdoby.

Koncem 80. a začátkem 90. let došlo v ústavu k výrazným personálním obměnám a celkovému omlazení. Nicméně i nadále se zde shromažďovalo nadprůměrné množství nadaných, nadšených a velice pracovitých jedinců, kteří postupně v průběhu 90. let začali spontánně tvořit fungující pracovní týmy. Tento vývoj přinesl své ovoce ve zlomovém okamžiku, kdy PCP získalo projekt MŠMT „Centrum neuropsychiatrických studií“, který kvalitativním skokem navýšil výzkumné možnosti rozšířené o zobrazovací techniky a další postupy, jež učinily PCP kompetitivním mezinárodně. Je zásluhou mj. právě těchto pracovních týmů, že česká psychiatrie udržuje krok se světovou vědou a může se věnovat hlavním problémovým oblastem, ve kterých v současné době dochází k mimořádnému pokroku, zejména v důsledku prudkého rozvoje neurověd. Pracovní týmy v PCP představují integraci biologického, psychologického a sociálního přístupu ke studiu duševních poruch. To, že projekt CNS padl na úrodnou půdu, se mj. projevuje výrazným nárůstem vědeckého výstupu objektivně mezinárodně hodnoceného scientometrickými ukazateli. PCP je také výukovou základnou 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a významně se podílelo na tvorbě a rozvoji nového, u nás zatím naprosto ojedinělého, curricula lékařství. PCP též stálo u zrodu neurovědního programu na 3. LF UK, jehož výsledkem bylo zavedení části státní rigorózní zkoušky z neurobehaviorálních oborů (neurologie, psychiatrie a psychologie). Přehledné čtenář na internetové adrese: www.pcp.lf3.cuni.cz/pcpout/is/stopy/stopy_bibliographia.htm

Při pohledu do budoucna se zdá, že PCP kráčí správným směrem, ale ocitlo se zřejmě na jakémsi vrcholu činnosti, kterou bude jenom těžko možno rozvíjet v dosavadních podmínkách, ať již prostorových, strukturních, personálních a ekonomických. Je smutné, že přijímání nových postgraduálních studentů už je limitováno fyzicky nedostatkem prostor. Činnost integrovaná v CNS je ve skutečnosti geograficky velice rozdrobená (PET centrum na Homolce, IKEM, Fyziologický



Obr. 2. Slavnostní zasedání u příležitosti oslav 45. výročí založení PCP se uskutečnilo v prostorách Karlovy univerzity v Praze.

ústav 3. LF UK, Ústav jaderného výzkumu v Řeži atd.). Navíc stále roste tlak na odliv mozků za oceán (počet jedinců, kteří odešli do západní Evropy nebo do zámoří v posledních letech bude možno brzy počítat na desítky).

45. výročí ústavu je tedy jednak důvodem k určitému uspokojení, příležitostí k tomu poděkovat všem, kteří se o rozvoj psychiatrického výzkumu u nás zasadili, ale zároveň také určitým důvodem k zamyšlení nad jeho dalším vývojem. Bylo by škoda, kdyby stagnoval nebo kdyby se lidské a mate-

riální prostředky do rozvoje PCP v poslední letech vložené měly jakkoli znehodnotit. Aplikované neurovědy a s nimi psychiatrický výzkum zkoncentrovaný v PCP procházejí v současné době vzrušující periodou vývoje, kterou by bylo škoda propást, už vzhledem k dobré tradici, kterou vědy o mozku a chování v českých zemích mají.

*Prof. MUDr. Cyril Höschl, DrSc., FRCPsych.
e-mail: mail@hoschl.cz*